

3. 8. 2007

ID: 49526

Stavení a přetržení promlčecí doby

Ustanovení § 404 odst. 1 obch. zák. lze aplikovat pouze v tom případě, kdy žalovaný uplatní své právo proti žalobci ve formě vzájemného návrhu nebo obrany proti žalobě, nikoli však na další uplatnění nároku jedním účastníkem proti druhému.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1591/2005, ze dne 15.5.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně A. a spol. s.r.o. T. n. s., zastoupené Mgr. J. S., advokátem, proti žalované K. R. a.s., zastoupené JUDr. Š. F., advokátkou, o zaplacení 3 281 209,- Kč s příslušenstvím a vzájemném návrhu na zaplacení 3 239 095,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 54 Cm 17/2000, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. března 2005, č.j. 1 Cmo 99/2004-157, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně podala dovolání proti shora označenému rozsudku Vrchního soudu v Praze v rozsahu jeho výroku, jímž odvolací soud potvrdil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. ledna 2004, č.j. 54 Cm 17/2000-95, ve výroku ve věci samé, jímž byla proti žalované (do 27. července 2005 zapsané v obchodním rejstříku pod obchodní firmou K. ž., a.s.) zamítnuta žaloba v rozsahu částky 1 532 590,- Kč s 11,26 % úrokem z prodlení z částky 259 590,- Kč od 12. února 1999 do zaplacení.

Z odůvodnění dovoláním napadeného rozsudku se podává, že odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o promlčení žalobního nároku ohledně částky 1 273 000,- Kč, který žalobkyně jako nedoplatek ceny díla uplatnila v řízení až dne 10. září 2003, kdy podala u soudu návrh ze dne 1. září 2003 na změnu žaloby, a který představuje rozdíl mezi původní a chybně sníženou sazbou daně z přidané hodnoty u faktury č. 35/99. Toto své posouzení zdůvodnil tím, že žalobkyně uplatnila nárok na zaplacení uvedené částky, jejíž splatnost nastala současně se splatností faktury č. 35/99 dne 11. února 1999, až po uplynutí čtyřleté promlčecí doby stanovené v § 397 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Podle shodného názoru soudů obou stupňů nelze na daný případ aplikovat ustanovení § 404 obch. zák., neboť v případě částky 1 273 000,- Kč nešlo o protinárok žalobkyně, nýbrž o nově uplatněný nárok, který žalobkyně uplatnila v průběhu řízení. Odvolací soud rovněž ve shodě se soudem prvního stupně dovodil, že obrana žalované spočívající ve vyúčtované smluvní pokutě za prodlení žalobkyně s předáním díla je oprávněna pouze v rozsahu částky 259 590,- Kč. Proto rozsudek soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby na zaplacení částky v rozsahu částky 1 532 590,- Kč jako věcně správný potvrdil.

Dovolatelka, opírajíc přípustnost podaného dovolání o zásadní právní význam napadeného rozhodnutí podle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), uvedla, že ho podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Za zásadně právně významnou označuje otázku, zda lze za protinárok ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. považovat pouze nárok žalovaného vůči žalobci nebo zda lze za něj považovat i nárok uplatněný žalobcem vůči žalovanému formou rozšíření žaloby poté, co žalovaný uplatnil vůči žalobci nárok formou vzájemného návrhu, a dále zda uplatnění nároku žalovaného vůči žalobci formou vzájemného návrhu staví ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. promlčecí lhůtu pro uplatnění nároku žalobce vůči žalovanému formou rozšíření žaloby poté, co žalovaný uplatnil vůči žalobci nárok formou vzájemného návrhu.

Dovolatelka se závěrem odvolacího soudu o promlčení žalobního nároku ve výši 1 273 000,- Kč nesouhlasí. Zastává názor, že promlčecí doba k uplatnění této pohledávky přestala ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. běžet dnem, kdy žalovaná uplatnila v řízení proti žalobkyni pohledávku ve výši 3 239 095,- Kč, tj. dnem 2. listopadu 2001. Podmínky vyžadované uvedeným ustanovením má v souzené věci za splněné, neboť v řízení uplatněné nároky obou účastníků se vztahují k téže smlouvě o dílo.

Dovolatelka, vycházejíc z ustanovení § 97 odst. 3 o. s. ř., tvrdí, že žalovaná se uplatněním vzájemného návrhu vůči žalobkyni ocitla ve stejném postavení jako žalobkyně, jelikož uplatnění vzájemného návrhu má dle citovaného

ustanovení stejné účinky jako podání žaloby. Zastává tak názor, že se žalovaná tímto krokem stala fakticky rovněž žalobkyní, že nároky obou stran se vůči sobě z hlediska hmotného práva staly zároveň protinároky a že se promlčecí doba pro uplatnění vzájemných pohledávek mezi stranami zastavila uplatněním pohledávky protistrany.

Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu v napadené části, jakož i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání se žalovaná ztotožnila s rozhodnutím odvolacího soudu o promlčení nároku žalobkyně na zaplacení částky 1 273 000,- Kč. Žalovaná, oponujíc argumentaci dovolatelky, navrhl, aby dovolání odmítnout s tím, že jí bude přiznána náhrada nákladů dovolacího řízení.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu, jímž byl potvrzen v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé a dovolací soud spatřuje zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v judikatuře dovolacího soudu dosud neřešené právní otázce, zda-li uplatnění nároku žalované vůči žalobkyni formou vzájemného návrhu staví ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. promlčecí dobu pro uplatnění dalšího nároku žalobkyně vůči žalované formou návrhu na změnu žaloby, který žalobkyně učinila poté, co žalovaná uplatnila vůči ní nárok formou vzájemného návrhu.

Vzhledem k přípustnosti podaného dovolání dovolací soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.). Tyto vady však dovolatelkou namítány nejsou a dovolací soud je z obsahu spisu neshledal.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.), přičemž v mezích řešené právní otázky prověřil správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 404 odst. 1 obch. zák. platí, že bylo-li právo, jež podléhá promlčení, uplatněno v soudním nebo rozhodčím řízení ve formě protinároku, přestává u něho běžet promlčecí doba dnem, kdy bylo zahájeno soudní nebo rozhodčí řízení ohledně práva, proti němuž protinárok směřuje, jestliže se jak nárok, tak i protinárok vztahují k téže smlouvě nebo k několika smlouvám uzavřeným na základě jednoho jednání nebo několika souvisejících jednání.

Uvedené ustanovení obsahuje speciální úpravu pro případy, kdy se nárok a protinárok vztahují k jedné smlouvě nebo sice k více smlouvám, které však mají povahu tzv. smluv závislých. Odchylna od obecné zásady, podle níž se protinárok považuje za uplatněný v den, kdy byl v soudním nebo rozhodčím řízení podán návrh na jeho projednání, spočívá v tom, že promlčecí doba u práva uplatněného ve formě protinároku, který se stejně jako nárok vztahuje k téže smlouvě nebo k několika smlouvám uzavřeným na základě jednoho jednání nebo několika souvisejících jednání, přestává běžet již dnem, kdy bylo zahájeno soudní nebo rozhodčí řízení ohledně práva, proti němuž nárok směřuje.

Smyslem popsané speciální právní úpravy je zajistit účastníkovi uplatňujícímu protinárok v otázce promlčení jeho práva rovné postavení s účastníkem, proti jehož právu, ohledně něhož je zahájeno soudní nebo rozhodčí řízení, protinárok směřuje. Jde-li o soudní řízení, může být protinárok v tomto řízení uplatněn pouze formou vzájemného návrhu nebo formou obrany proti žalobě (srov. § 97 a § 98 o. s. ř.). Uplatní-li žalovaný v občanském soudním řízení svá práva proti žalobci vzájemným návrhem (a vztahuje-li se žalobní nárok i vzájemný návrh k téže smlouvě nebo k několika smlouvám uzavřeným na základě jednoho jednání nebo několika souvisejících jednání), přestává u práva uplatněného vzájemným návrhem běžet promlčecí doba dnem zahájení soudního řízení o žalobním návrhu, tedy dnem dojití návrhu na zahájení řízení soudu (srov. § 82 odst. 1 o. s. ř.). Ustanovení § 404 odst. 1 obch. zák. však nelze aplikovat na případ, kdy žalobce reaguje na vzájemný návrh žalovaného tím, že „rozšíří žalobu“ – tedy že podá novou (další) žalobu nebo návrh na změnu dosavadní žaloby. I když pro procesní náležitosti a účinky vzájemného návrhu platí totéž, co občanský soudní řád spojuje s podáním žaloby, nelze na „rozšíření žaloby“, reagující na uplatněný vzájemný návrh žalovaného, hledět ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. jako na protinárok, a to nejen proto, že občanský soudní řád nezná vzájemný návrh žalobce ke vzájemnému návrhu žalovaného, ale i proto, že dle § 404 odst. 1 obch. zák. u práva uplatněného formou protinároku přestává běžet promlčecí doba dnem, kdy bylo zahájeno soudní nebo rozhodčí řízení o žalobě, nikoli o vzájemném návrhu. Z toho je nutně zcela jednoznačně dovodit, že ustanovení § 404 odst. 1 obch. zák. lze aplikovat pouze v tom případě, kdy žalovaný uplatní své právo proti žalobci ve formě

vzájemného návrhu nebo obrany proti žalobě, nikoli však na další uplatnění nároku jedním účastníkem proti druhému, jak tomu bylo i v souzené věci. Dovolatelka se proto mylí, dovozuje-li, že uplatněním vzájemného návrhu nabyla žalovaná fakticky rovněž postavení žalobkyně, v důsledku čehož se vzájemné nároky obou účastníků staly protinároky, jelikož takový výklad žádnou oporu v zákoně nemá. V návaznosti na ustanovení § 97 o. s. ř. tak nelze než konstatovat, že protinárokem ve smyslu § 404 odst. 1 obch. zák. lze rozumět pouze vzájemný návrh žalované strany (§ 97 o. s. ř.) včetně obrany žalované strany proti žalobnímu návrhu (§ 98 o. s. ř.).

Neaplikoval-li proto odvolací soud při posuzování námitky promlčení vznesené žalovanou ustanovení § 404 odst. 1 obch. zák. se zdůvodněním, že v případě nároku žalobkyně na zaplacení částky ve výši 1 273 000,- Kč nešlo o protinárok, nýbrž o nárok, který žalobkyně uplatnila návrhem na změnu žaloby podle § 95 odst. 1 o. s. ř., tvrzeného právního pochybení se nedopustil. Lze tak uzavřít, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nebyl v souzené věci naplněn. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání žalobkyně zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)